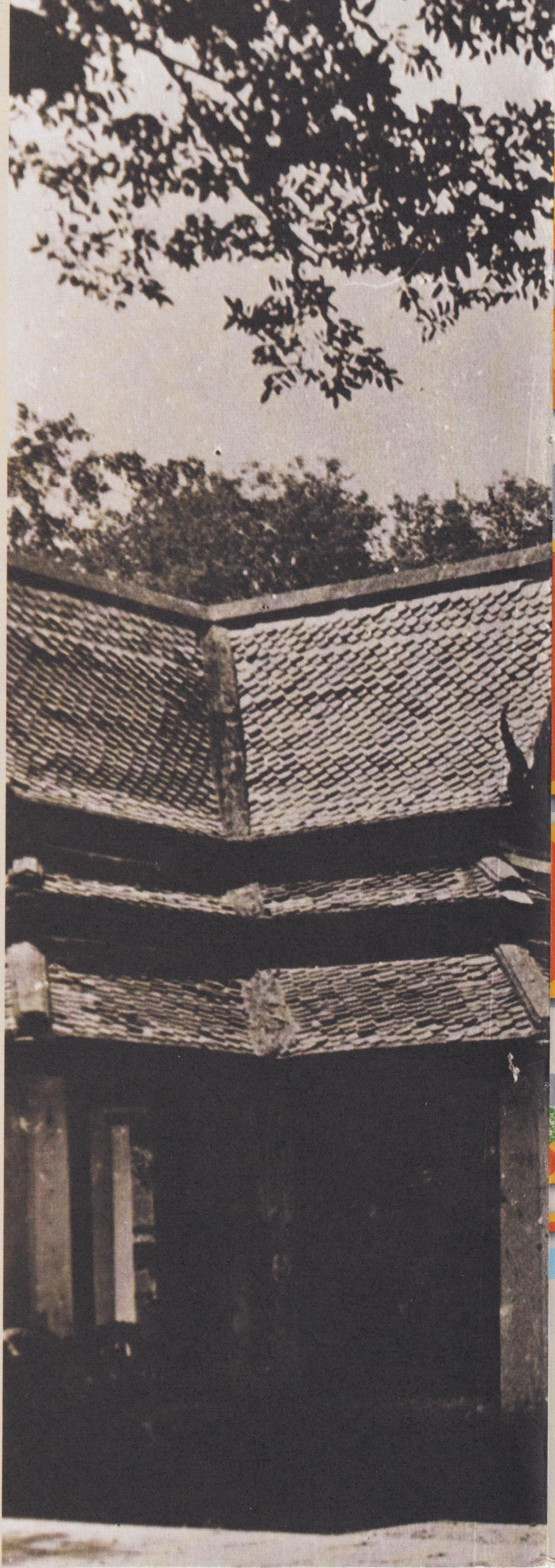

งานสมโภช ๑๘๐ ปี วัดบรมนิวาสราชวรวิหาร

พุทธศักราช ๒๓๗๗ - ๒๕๕๗

งานสมโภช ๑๘๐ ปี
วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร

ภาพถ่ายเก่า วัดบรมนิวาสราชวรวิหาร

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ผู้ทรงสถาปนาวัดบรมนิวาสราชวรวิหาร

วัดบรมนิวาสราชวรวิหาร เป็นพระอารามที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสถาปนาขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๗ ขณะยังทรงพระผนวชเป็นสมณะ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ เพื่อให้เป็นวัดของคณะสงฆ์ธรรมยุตฝ่ายอรัญวาสี คู่กับวัดบวรนิเวศวิหารซึ่งเป็นวัดของคณะสงฆ์ธรรมยุตฝ่ายคามวาสี

นับตั้งแต่สถาปนาพระอาราม เป็นระยะเวลาเกือบสองศตวรรษ วัดบรมนิวาสได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์เรื่อยมา จนในปัจจุบันได้ดำเนินการบูรณปฏิสังขรณ์พระอารามครั้งใหญ่ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณการบูรณะจากหลายหน่วยงาน ประกอบด้วย วัดบรมนิวาส กรมศิลปากร และสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ รวมถึงการบริจาคทุนทรัพย์ร่วมสมทบทุนจากพุทธศาสนิกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงสถาปนาวัดบรมนิวาส และเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นต้นมา

การดังกล่าวได้ดำเนินการสำเร็จบริบูรณ์แล้ว คณะกรรมการวัดบรมนิวาส และคณะกรรมการโครงการบูรณปฏิสังขรณ์วัดบรมนิวาสราชวรวิหาร จึงพร้อมใจกันจัดงานสมโภชวัดบรมนิวาสในโอกาสสถาปนาครบ ๑๘๐ ปี ขึ้นระหว่างวันที่ ๑๘-๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลและเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ ในการนี้ ได้รับพระกรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นประธานในพิธีสมโภชวัดบรมนิวาส ในวันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ เวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา

วัดบรมนิวาสราชวรวิหาร น้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ผู้ทรงสถาปนาและทรงทำนุบำรุงพระอารามแห่งนี้ให้เจริญรุ่งเรืองสืบมา และขออนุโมทนากุศลบุญราศีแก่ คณะกรรมการ กรมศิลปากร สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งปวง ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยอำนวยพรให้ทุกท่านเจริญด้วยจตุรพิธพรชัยทุกประการ

วัดบรมนิวาสราชวรวิหาร
๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๗

กำหนดการ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระราชทานพระมหากรุณาให้พิธีสมโภชวัดบรมนิวาส
ในโอกาสครบ ๑๘๐ ปีแห่งการสถาปนา
และในโอกาสที่บูรณปฏิสังขรณ์แล้วเสร็จ อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์
วันที่ ๑๘-๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

เวลา ๑๐.๒๐ น.
- พระสงฆ์ ๑๐ รูป ประจำที่บนอาสน์สงฆ์
- พลเรือเอก หม่อมหลวงอัศนี ปราโมช จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
- เจ้าหน้าที่อาราธนาศีล
- ประธานสงฆ์ให้ศีล
- เจ้าหน้าที่อาราธนาพระปริตร
- พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์

เวลา ๑๑.๐๐ น.
- ถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์ที่เจริญพระพุทธมนต์ และพระภิกษุสามเณร ที่อาราธนามาในพิธี ๑๘๑ รูป

เวลา ๑๒.๐๐ น.
- ผู้แทนวัดบรมนิวาส และแขกผู้มีเกียรติถวายจตุปัจจัยไทยธรรมแด่พระสงฆ์ ที่เจริญพระพุทธมนต์ และพระสงฆ์ที่อาราธนามาในพิธี
- พระสงฆ์อนุโมทนา

เวลา ๑๒.๓๐ น.
- พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธมนต์-สดับปกรณ์
- ประธานในพิธี จุดเครื่องทองน้อยถวายเป็นราชสักการะที่หน้าพระบรมรูป พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
- พระสงฆ์ ๑๘๑ รูป สดับปกรณ์ อุทิศถวายพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงสถาปนาวัดบรมนิวาส อดีตบูรพมหากษัตริย์ทุกพระองค์ และอดีตสมเด็จบูรพาจารย์วัดบรมนิวาส โดยลำดับ
- พระสงฆ์อนุโมทนา
- ผู้แทนวัดบรมนิวาส กรวดน้ำ

เป็นเสร็จพิธี

กำหนดการ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปในพิธีสมโภชวัดบรมนิวาสราชวรวิหาร
ในโอกาสครบ ๑๘๐ ปีแห่งการสถาปนาวัดบรมนิวาสราชวรวิหาร
ณ วัดบรมนิวาสราชวรวิหาร เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร
วันศุกร์ที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

เวลา ๑๖.๔๕ น. - สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต ไปยังวัดบรมนิวาสราชวรวิหาร เขตปทุมวัน

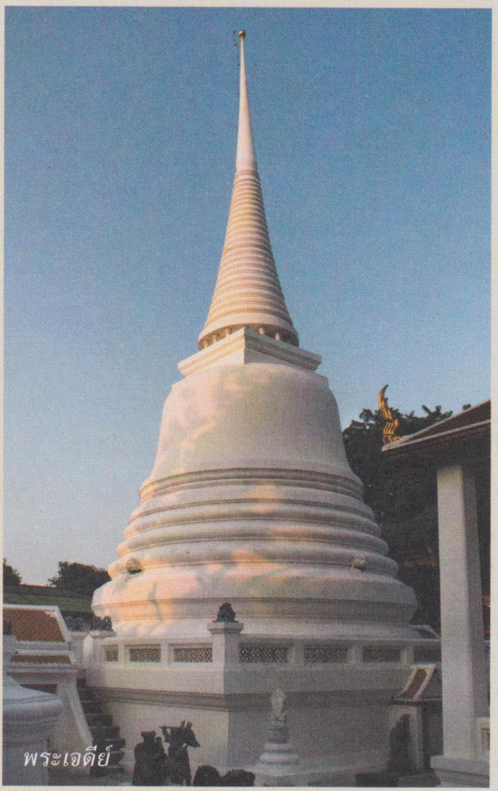
เวลา ๑๗.๐๐ น. - รถยนต์พระที่นั่งถึงวัดบรมนิวาสราชวรวิหาร เขตปทุมวัน (รถยนต์พระที่นั่งเทียบที่ด้านหน้าพระอุโบสถ/วงดุริยางค์บรรเลงเพลงมหาชัย)

- พลเรือเอก หม่อมหลวงอัศนี ปราโมช ประธานคณะกรรมการอำนวยการโครงการบูรณปฏิสังขรณ์วัดบรมนิวาสราชวรวิหาร และคณะศิษยานุศิษย์ฯ เฝ้าฯ รับเสด็จ
- ท่านผู้หญิงวราพร ปราโมช ท่านผู้หญิงสุมาลี จาติกวณิช และท่านผู้หญิงบุตรี วีระไวทยะ ทูลเกล้าฯ ถวายพวงมาลัย
- เสด็จเข้าพระอุโบสถ
- ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระทศพลญาณ พระประธานพระอุโบสถ
- ทรงกราบ
- ประทับพระราชอาสน์
- ทรงศีล (ประธานสงฆ์ถวายศีล)
- ประธานคณะกรรมการอำนวยการโครงการบูรณปฏิสังขรณ์วัดบรมนิวาสราชวรวิหาร กราบบังคมทูลรายงานและกราบบังคมทูลเชิญเสด็จทรงประกอบพิธีสมโภชวัดบรมนิวาสราชวรวิหาร
- เสด็จฯ ไปยังที่ประดิษฐานฉัตร
- ทรงพระสุหร่าย ทรงเจิมกำพูฉัตร

- ทรงชักสายสูตรยกฉัตรขึ้นประดิษฐานเหนือพระทศพลญาณ พระประธานพระอุโบสถ
  (ขณะนี้ พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา ชาวพนักงานลั่นฆ้องชัย ประโคมสังข์ แตร ดุริยางค์)
- เสด็จออกจากพระอุโบสถ ไปยังที่ประดิษฐานช่อฟ้า
- ทรงพระสุหร่าย ทรงเจิม ทรงปิดทอง ทรงผูกผ้าสีชมพู และทรงคล้องพวงมาลัยช่อฟ้าพระอุโบสถ
- ทรงถือสายสูตรยกช่อฟ้าพระอุโบสถ
  (เจ้าหน้าที่กว้านช่อฟ้าขึ้นประดิษฐานเหนือพระอุโบสถ/พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา ชาวพนักงานลั่นฆ้องชัย ประโคมสังข์ แตร ดุริยางค์)
- เสด็จเข้าพระอุโบสถ
- เสด็จฯ ไปทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรมถวายพระสงฆ์
- ประทับพระราชอาสน์ ณ ที่เดิม
- ทรงหลั่งทักษิโณทก
  (พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก)
- นางโสมสุดา ลียะวณิช กรรมการโครงการฯ กราบบังคมทูลเบิกผู้มีอุปการคุณเข้ารับพระราชทานของที่ระลึก (จำนวน ๕๐ ราย)
- เสด็จฯ ไปทรงกราบที่หน้าเครื่องนมัสการ
- พระเทพวรคุณ เจ้าอาวาสวัดบรมนิวาสราชวรวิหาร ถวายของที่ระลึก
- ทรงลาพระสงฆ์
- เสด็จออกจากพระอุโบสถ ไปยังมณฑลพิธีหน้าศาลาท่าน้ำ
- ทรงพระสุหร่าย ทรงเจิมแผ่นป้ายวัดบรมนิวาสราชวรวิหาร
- เสด็จฯ ไปประทับพระราชอาสน์
- ทอดพระเนตรการแสดงรำถวายพระพร ชุดกิ่งไม้เงินทอง (เวลา ๖ นาที)
- เสด็จฯ ไปยังห้องจัดแสดงนิทรรศการ
- ทอดพระเนตรนิทรรศการ
- เสด็จฯ ไปประทับพระราชอาสน์
- ทอดพระเนตรวีดิทัศน์ (เวลา ๔ นาที)
- เสด็จออกจากห้องนิทรรศการ
- เสด็จฯ ไปประทับรถยนต์พระที่นั่ง
- เสด็จพระราชดำเนินกลับ
  (วงดุริยางค์บรรเลงเพลงมหาชัย)

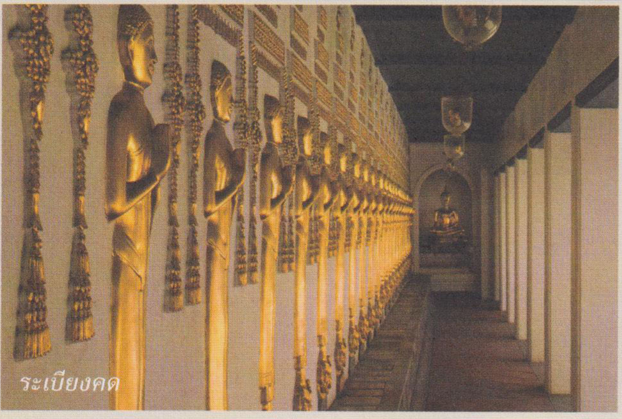
การแต่งกาย : แต่งเครื่องแบบปกติขาว

พระอุโบสถ

พระเจดีย์

วิหารราย

พระพิชิตมารมัธยมพุทธกาล

ระเบียงคด

ศาลา ๙ มงคล

กิจกรรม
งานสมโภช ๑๘๐ ปี วัดบวรนิเวศวิหาร

วันที่ ๑๘ - ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ เวลา ๑๐.๐๐ - ๒๐.๐๐ น.

- ชมนิทรรศการ ๑๘๐ ปี วัดบวรนิเวศวิหาร

  นิทรรศการประวัติความเป็นมาของวัดบวรนิเวศ พระอารามหลวงแห่งแรกของพระภิกษุฝ่ายอรัญวาสี ซึ่งมีวัตรปฏิบัติเคร่งครัดและมุ่งเน้นการเจริญวิปัสสนากรรมฐานเป็นสำคัญ ระลึกถึงพระเกียรติคุณ พระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงสถาปนาวัดบวรนิเวศ และพระมหากษัตริย์ผู้ทรงทำนุบำรุงพระพุทธ-ศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองสืบมา ตลอดถึงคุณูปการของเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อประกาศเกียรติคุณของทุกพระองค์ ทุกท่านที่ได้บำเพ็ญกรณียกิจและศาสนกิจต่าง ๆ เป็นคุณประโยชน์แก่พระศาสนาและชาติบ้านเมืองให้เป็นที่ปรากฏสืบไป

- เปิดพุทธสถานสำคัญของวัดบวรนิเวศ ๖ แห่ง ให้ประชาชนเข้าสักการะ **"บุญตาพุทธสถาน งามตระการพุทธศิลป์"**

  ๑. พระอุโบสถ
  ๒. วิหารราย
  ๓. พระเจดีย์
  ๔. ระเบียงคด
  ๕. ศาลาอุรุพงศ์ (ศาลาการเปรียญ)
  ๖. ศาลา ๙ มงคล

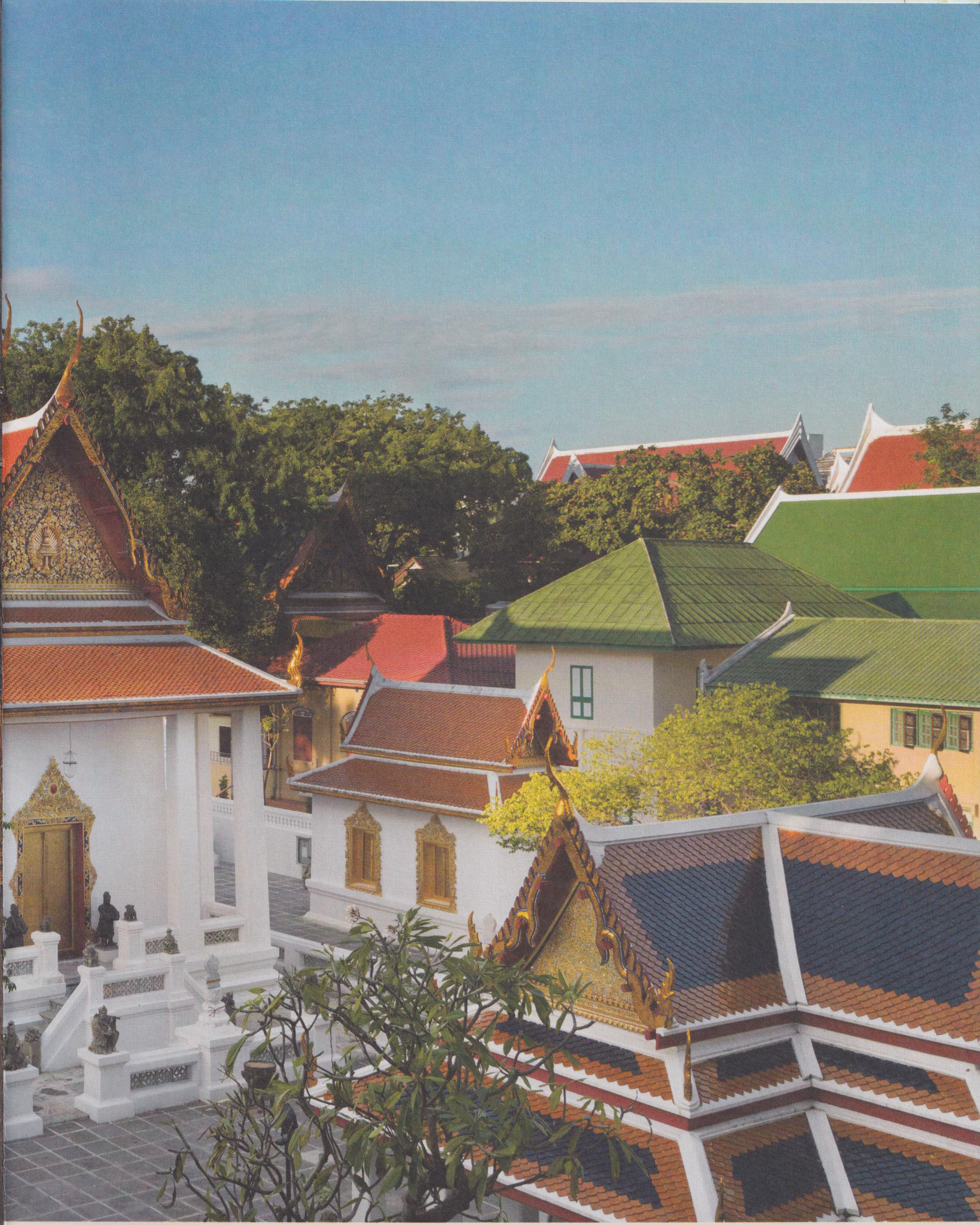
วันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๘

- กิจกรรม **"พุทธธรรมกรรมฐาน ถวายเป็นพระราชกุศล"** อุบาสกอุบาสิกา สาธุชนร่วมทำบุญตักบาตรและปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ถวายเป็นพระราชกุศลแด่สมเด็จบูรพมหากษัตริย์ และถวายเป็นพระกุศลแด่พระสมเด็จบูรพาจารย์ และพระบูรพาจารย์ผู้ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองสืบมา ณ ลานพระศรีมหาโพธิ วัดบวรนิเวศ

เวลา ๐๗.๐๐ น.	- ทำบุญตักบาตรพระสงฆ์ ๙ รูป
เวลา ๐๘.๓๐ น.	- ถวายภัตตาหารเช้าแด่พระสงฆ์ ๙ รูป
เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.	- ชมนิทรรศการและสักการะพุทธสถานสำคัญ ๖ แห่ง ภายในวัดบวรนิเวศ
เวลา ๑๙.๐๐ น.	- ฟังพระธรรมเทศนาและร่วมปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

**** วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๘ จัดให้มีการสวดมนต์ข้ามปี**

ภาพถ่ายวัดบรมนิวาสราชวรวิหาร ในปัจจุบัน

ภาพถ่ายเก่า พระอุโบสถวัดบรมนิวาสราชวรวิหาร

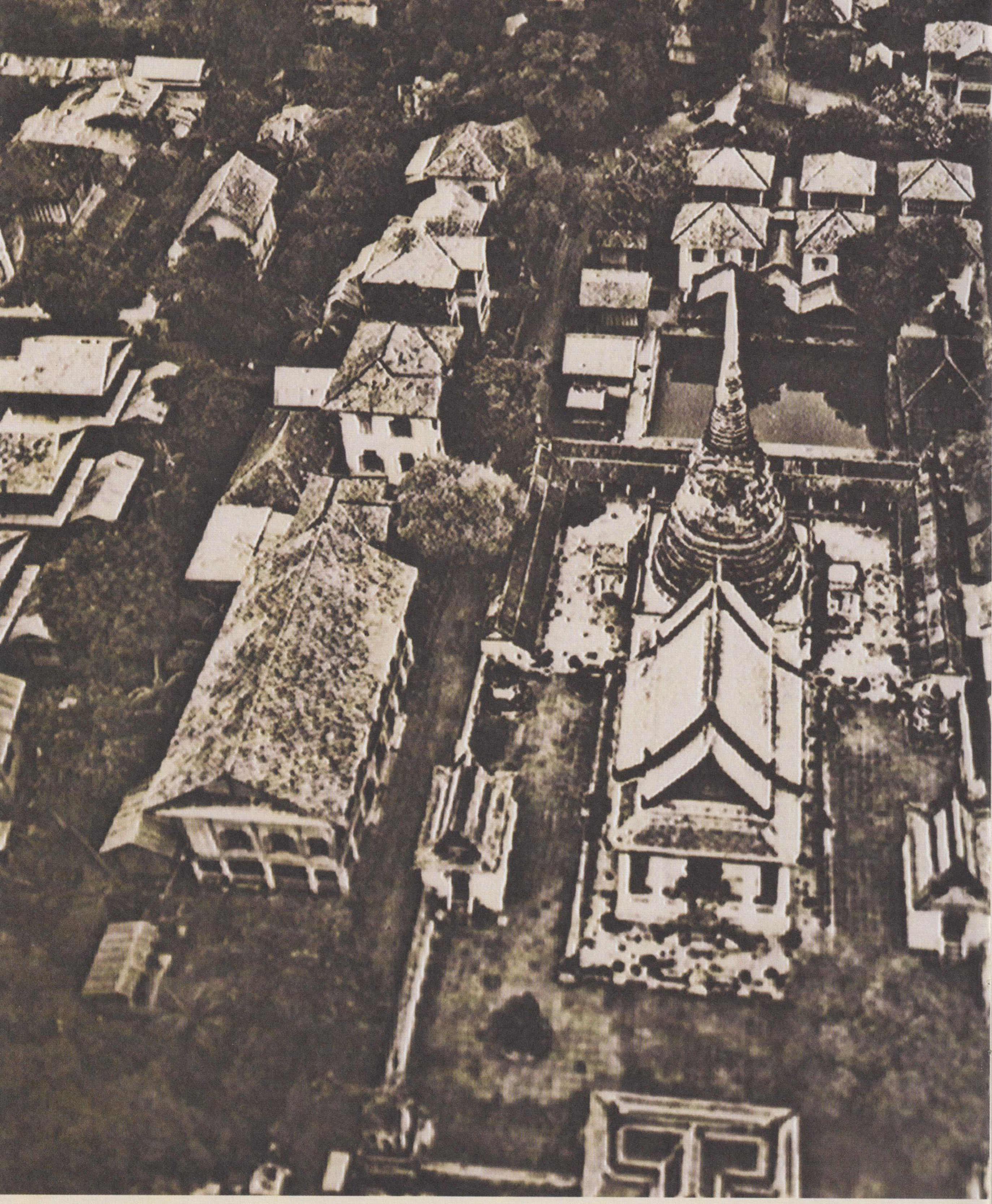
๑๘๐ ปี วัดบรมนิวาสราชวรวิหาร

วัดบรมนิวาสราชวรวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิดราชวรวิหาร สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย ตั้งอยู่ริมคลองมหานาค แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสถาปนาขึ้นเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๓๗๗ ขณะทรงดำรงสมณเพศเป็นพระวชิรญาณเถระ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ดังปรากฏในแผ่นทองแดงจารึก **ดวงชะตาฤกษ์สร้างวัดบรมนิวาสราชวรวิหาร** ที่ฐานพระทศพลญาณ พระประธานในพระอุโบสถวัดบรมนิวาส

แผ่นทองแดง
จารึกดวงชะตาฤกษ์สร้างวัดบรมนิวาสราชวรวิหาร

ภาพถ่ายทางอากาศ วัดบรมนิวาสราชวรวิหาร

ภาพถ่ายเก่า
บริเวณระเบียงคด

เมื่อแรกสร้างมีนามว่า **"วัดนอก"** เนื่องจากตั้งอยู่บริเวณนอกกำแพงพระนคร ไม่ปรากฏหลักฐานการสร้างแน่ชัด ทราบเพียงว่าขุนนางสร้างค้างไว้ยังไม่แล้วเสร็จ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บูรณปฏิสังขรณ์ใหม่ทั้งพระอาราม เมื่อบูรณปฏิสังขรณ์แล้วเสร็จได้พระราชทานนามใหม่ว่า ***"วัดบรมนิวาส"*** ดังปรากฏในพระราชพงศาวดารของเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ขำ บุนนาค) ว่า ***"วัดพระราชรินทรอาศน์สร้างไว้ค้างอยู่ ถวายเป็นวัดข้าหลวงเดิม โปรดให้ทำการเพิ่มเติมขึ้นอีกหลายสิ่งและก่อพระเจดีย์องค์ใหญ่ไว้หลังพระอุโบสถองค์ ๑ พระราชทานชื่อว่า วัดบรมนิวาส"***

กล่าวได้ว่าวัดบรมนิวาสเป็นพระอารามแห่งแรกที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาเพื่อให้เป็นวัดของคณะสงฆ์ธรรมยุตฝ่ายอรัญวาสี ซึ่งมีวัตรปฏิบัติเคร่งครัดและมุ่งเน้นในด้านวิปัสสนาธุระเป็นสำคัญ

นิทรรศการ ๑๘๐ ปี วัดบรมนิวาสราชวรวิหาร

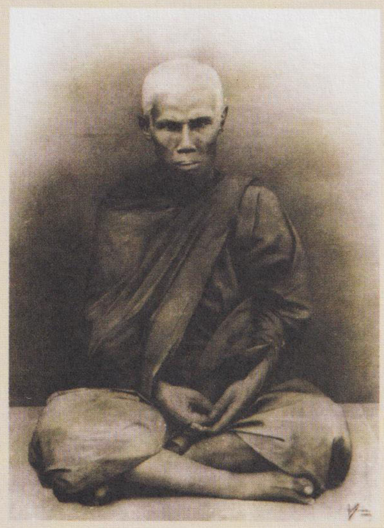
ภาพจำลองส่วนจัดแสดงนิทรรศการ

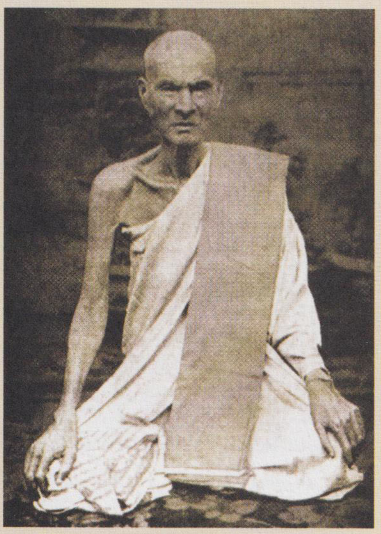
๑) นิทรรศการ ประกอบด้วยเนื้อหาสำคัญ ๔ ประการ คือ

ราชจักรีวงศ์ทรงอุปถัมภ์ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ทรงสถาปนาพระอาราม **"บรมนิวาส"** พระอารามแห่งแรกของคณะสงฆ์ธรรมยุต ฝ่ายอรัญวาสีขึ้นตั้งแต่เมื่อครั้งทรงพระผนวชอยู่ ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บูรณปฏิสังขรณ์ และพระมหากษัตริย์รัชกาลต่อมาได้ทรงทำนุบำรุงให้เจริญรุ่งเรืองสืบมาจวบจนปัจจุบัน

สืบสานธารธรรมยุต เรียนรู้ประวัติและคุณูปการของเจ้าอาวาสวัดบรมนิวาส ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ที่ได้บำเพ็ญกรณียกิจและศาสนกิจต่าง ๆ อันเป็นคุณประโยชน์แก่พระศาสนาและชาติบ้านเมือง

พระอมราภิรักขิต (เกิด อมโร)
เจ้าอาวาสรูปที่ ๒

พระพรหมมุนี (เหมือน สุมิตฺโต)
เจ้าอาวาสรูปที่ ๓

เจ้าอาวาสวัดบรมนิวาส

๑. พระญาณรักขิต (สุข พฺรหฺมสโร) เจ้าอาวาสวัดบรมนิวาสรูปแรก ไม่ปรากฏภูมิหลังแน่ชัด ทราบแต่เพียงว่าเป็นพระภิกษุที่ร่วมประพฤติสมณปฏิบัติอย่างธรรมยุตเมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระผนวช ประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร

๒.พระอมราภิรักขิต (เกิด อมโร) เป็นพระศิษย์หลวงเดิมในสำนักของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งทรงพระผนวช ประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร ภายหลังได้เป็นพระปลัดของพระญาณรักขิต (สุข พฺรหฺมสโร) เจ้าอาวาสวัดบรมนิวาสรูปแรก

๓. พระพรหมมุนี (เหมือน สุมิตฺโต) เป็นศิษย์สมเด็จพระวันรัตน์ (ทับ) มาตั้งแต่ยังเยาว์ ต่อมาได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ณ วัดราชาธิวาส ครั้นเมื่อสมเด็จพระวันรัตน์ (ทับ) มาครองวัดโสมนัสวิหาร ท่านได้เป็นฐานานุกรมที่พระปลัด จึงย้ายมาอยู่วัดโสมนัสวิหารด้วย ภายหลังพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดให้อาราธนามาครองวัดบรมนิวาส

๔.พระวินัยรักขิต (จันทร์) เดิมเป็นพระครูปลัดของพระพรหมมุนี (เหมือน สุมิตฺโต) แล้วเลื่อนขึ้นเป็นพระวินัยรักขิต และดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสเป็นเวลาประมาณ ๒ ปี

๕. พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) เป็นผู้เผยแผ่ธรรมยุติกนิกายให้มั่นคงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดบรมนิวาสเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗ แล้วย้ายไปดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร จังหวัดเชียงใหม่ ใน พ.ศ. ๒๔๗๑

๖. สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส) ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดบรมนิวาส ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๔๘๕ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ที่พระพรหมมุนี และ สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ ก่อนที่จะย้ายไปเป็นเจ้าอาวาสวัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน กรุงเทพมหานคร

๗. พระธรรมดิลก (ทองดำ จนฺทูปโม) บรรพชาและอุปสมบท ณ วัดบรมนิวาส โดยมีพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) เป็นพระอุปัชฌาย์ จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๐๐ จึงได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดบรมนิวาส หลังได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ที่พระธรรมดิลก

๘. พระเทพวรคุณ (สิงห์ ชาคโร) อุปสมบท ณ วัดบรมนิวาส โดยมีพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) เป็นพระอุปัชฌาย์ ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดบรมนิวาสใน พ.ศ. ๒๕๑๖

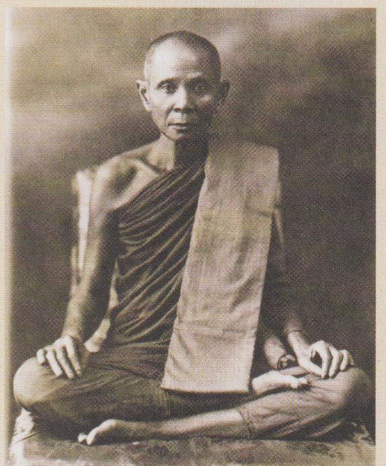
๙. พระพรหมมุนี (บู่ สุจิณฺโณ) อุปสมบท ณ วัดบรมนิวาส โดยมีพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) เป็นพระอุปัชฌาย์ จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๑๘ จึงได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดบรมนิวาส ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่พระราชสุเมธี และได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นที่พระพรหมมุนี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘

๑๐. พระเทพสุเมธี (สนอง เขมี) ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดบรมนิวาสใน พ.ศ. ๒๕๔๔

๑๑. พระเทพวรคุณ (ประศาสน์ ปญฺญาธโร) บรรพชาและอุปสมบท ณ วัดบุญญานุสรณ์ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยมีพระพิศาลคณานุกิจ วัดพิศาลรัญญาวาส เป็นพระอุปัชฌาย์ ศึกษาพระธรรมวินัยจนได้เปรียญธรรม ๔ ประโยค, ศาสนศาสตรบัณฑิต (ศน.บ.) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, (M.A.) BHU เมืองพาราณสี ประเทศอินเดีย ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดบรมนิวาส ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๗ จนถึงปัจจุบัน

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท)
เจ้าอาวาสรูปที่ ๕

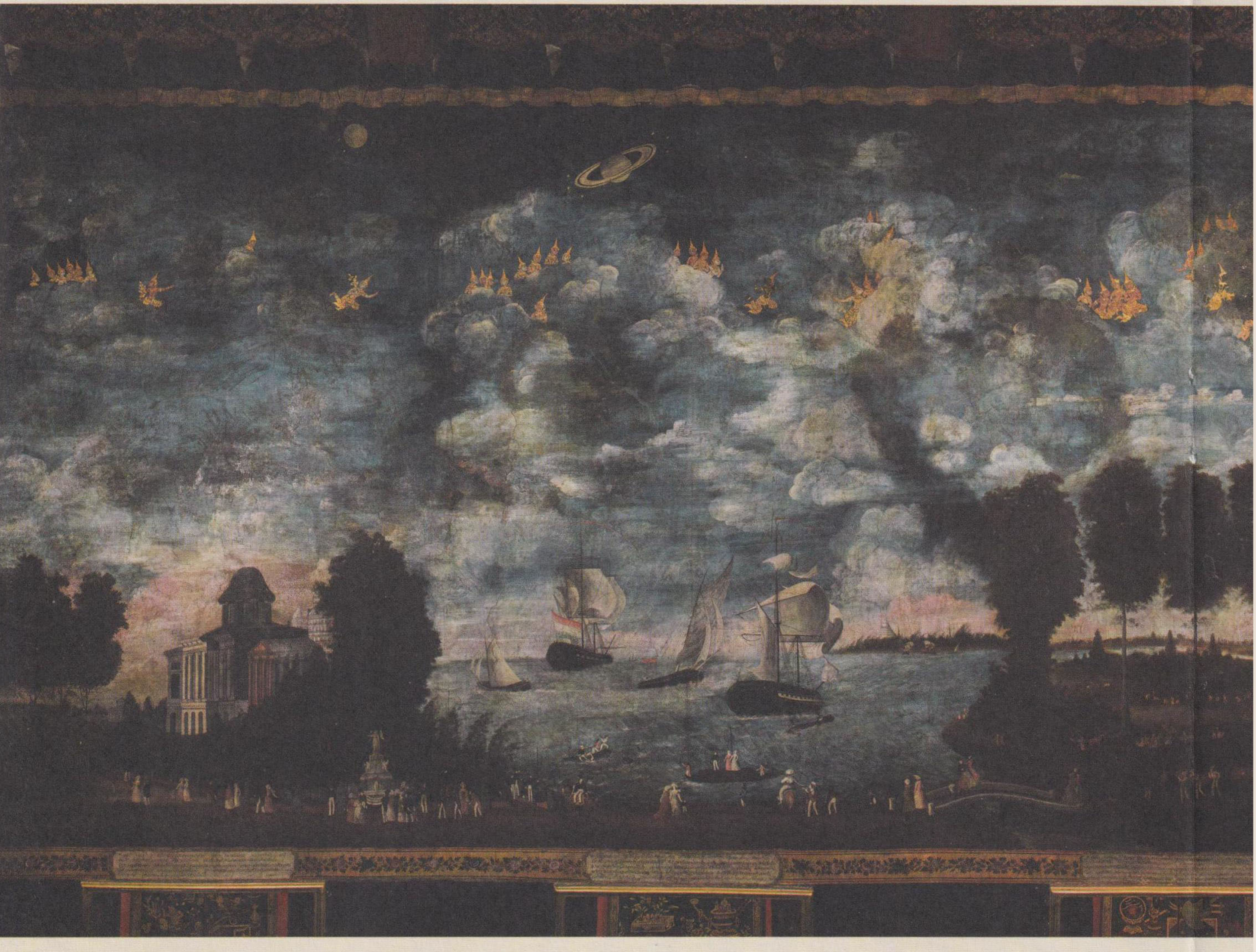

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส)
เจ้าอาวาสรูปที่ ๖

อรัญวาสีรัตนโกสินทร์ การสถาปนาวัดบรมนิวาสให้เป็นพุทธศาสนสถานฝ่ายอรัญวาสี ที่มุ่งเน้นในด้านวิปัสสนาธุระเป็นสำคัญ จวบจนปัจจุบันทางวัดได้มีการจัดตั้งศูนย์อบรมภาวนาสิริจันโท ซึ่งเป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำกรุงเทพมหานครแห่งที่ ๒ เพื่ออบรมสมาธิภาวนาให้พระนวกะและประชาชนทั่วไป

ปริยัติธรรมแผ่ไพศาล วัดบรมนิวาสได้มีการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมนับตั้งแต่เมื่อเริ่มสร้างวัดเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ทางวัดได้จัดตั้งเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมสำนักเรียนวัดบรมนิวาส เปิดสอนทั้งแผนกธรรมและแผนกบาลี

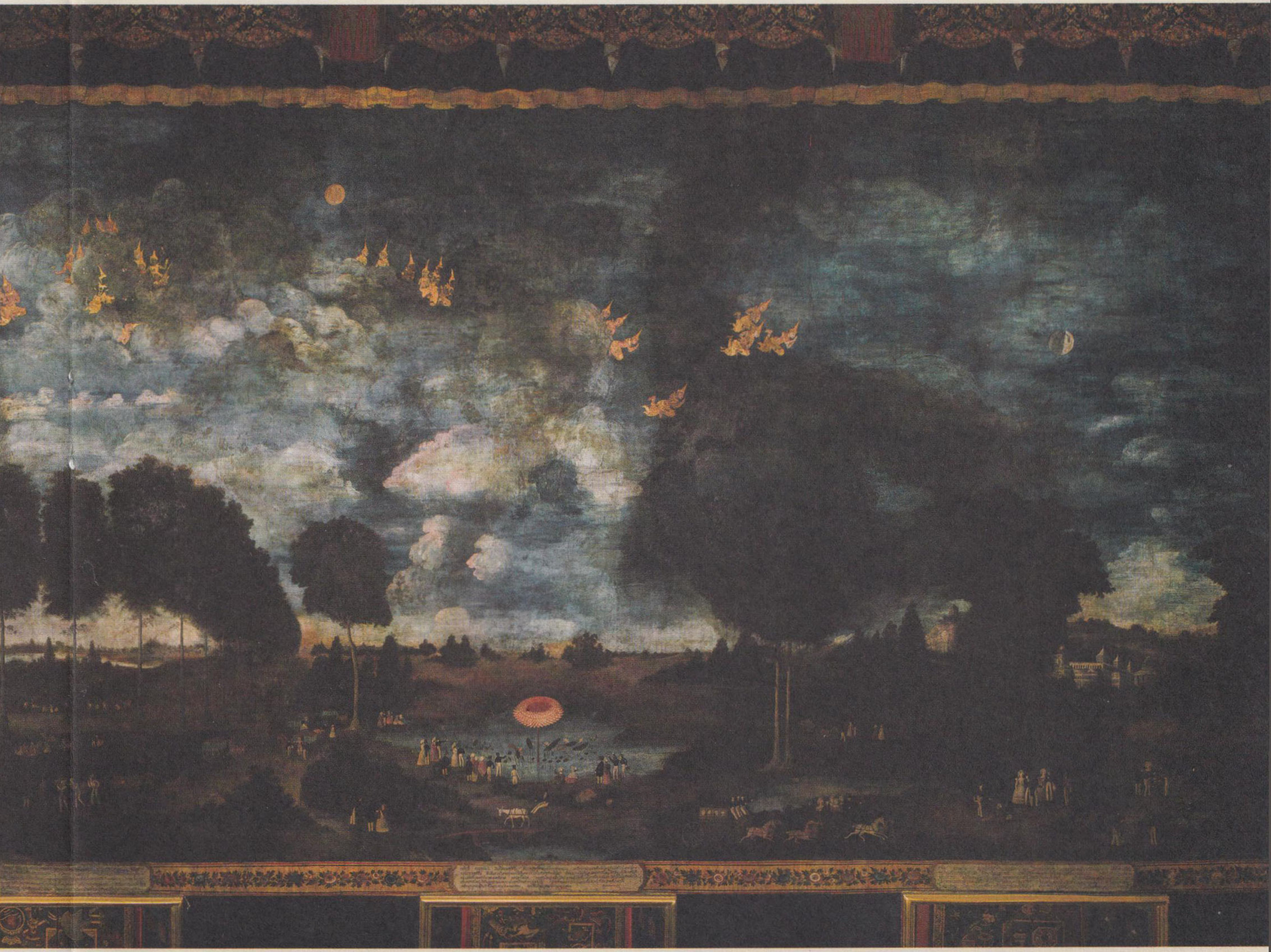

๒) วีดิทัศน์ประกอบนิทรรศการ

เรื่อง "จิตรกรรมล้ำค่า ดาราศาสตร์"

จิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถและพระวิหาร มักเขียนภาพแบบจิตรกรรมประเพณี กล่าวคือ ด้านหลังพระประธานจะเขียนภาพเขาพระสุเมรุเป็นศูนย์กลางของจักรวาลตามคติไตรภูมิ ทว่า จิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดบรมนิวาสนั้น พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้ขรัวอินโข่ง จิตรกรเอกในรัชสมัย เขียนภาพดวงอาทิตย์ฉายรัศมีเป็นศูนย์กลางของระบบสุริยจักรวาล

ภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดบรมนิวาส

ส่วนผนังด้านอื่น ๆ เป็นภาพดวงจันทร์ ดาวอังคาร ดาวพุธ ดาวพฤหัสบดี ดาวศุกร์ ดาวเสาร์ และดาวยูเรนัส ตามแนวคิดแบบวิทยาศาสตร์ของตะวันตก นับเป็นประจักษ์พยานสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพในด้านดาราศาสตร์ของพระองค์

๓) นำชมวัดบรมนิวาส ผ่านระบบจอสัมผัส

เรื่อง **"พิพิธจิตรธรรม งามล้ำพุทธศิลป์"**

ผู้เข้าชมสามารถศึกษาเรียนรู้สิ่งที่น่าสนใจภายในพระอารามแห่งนี้ได้เพียงปลายนิ้วสัมผัส ทั้งประวัติความเป็นมาและการบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะและถาวรวัตถุต่าง ๆ เช่น พระอุโบสถ พระประธานนามพระทศพลญาณ พระนิรันตราย จิตรกรรมฝาผนังแฝงปริศนาธรรมและระบบสุริยจักรวาล ฝีมือขรัวอินโข่ง จิตรกรเอกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระเจดีย์ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ระเบียงคดประดับงานปูนปั้นรูปพระอสีติมหาสาวกของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๘๐ องค์ ศาลาการเปรียญที่สร้างขึ้นเพื่ออุทิศถวายพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และประวัติของเจ้าอาวาสนับแต่อดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งมีความสำคัญต่อการคณะสงฆ์อย่างยิ่ง

พระเจดีย์วัดบรมนิวาส

พระอุโบสถวัดบวรนิเวศ

ปูชนียวัตถุและปูชนียสถานสำคัญภายในพระอาราม

พระอุโบสถ

เป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด ๕ ห้อง ในรูปแบบศิลปกรรมไทยประเพณี มีการประดับช่อฟ้า ใบระกา และหางหงส์ ส่วนลวดลายที่หน้าบันเป็นปูนปั้นปิดทองประดับกระจกลายดอกและใบอย่างเทศ ตรงกลางทำเป็นรูปมาลัยล้อมตราพระมหาพิชัยมงกุฎ พระบรมราชสัญลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงสถาปนาพระอาราม และพระรัศมีอันเป็นตราประจำวัดบรมนิวาส

หน้าบันพระอุโบสถ

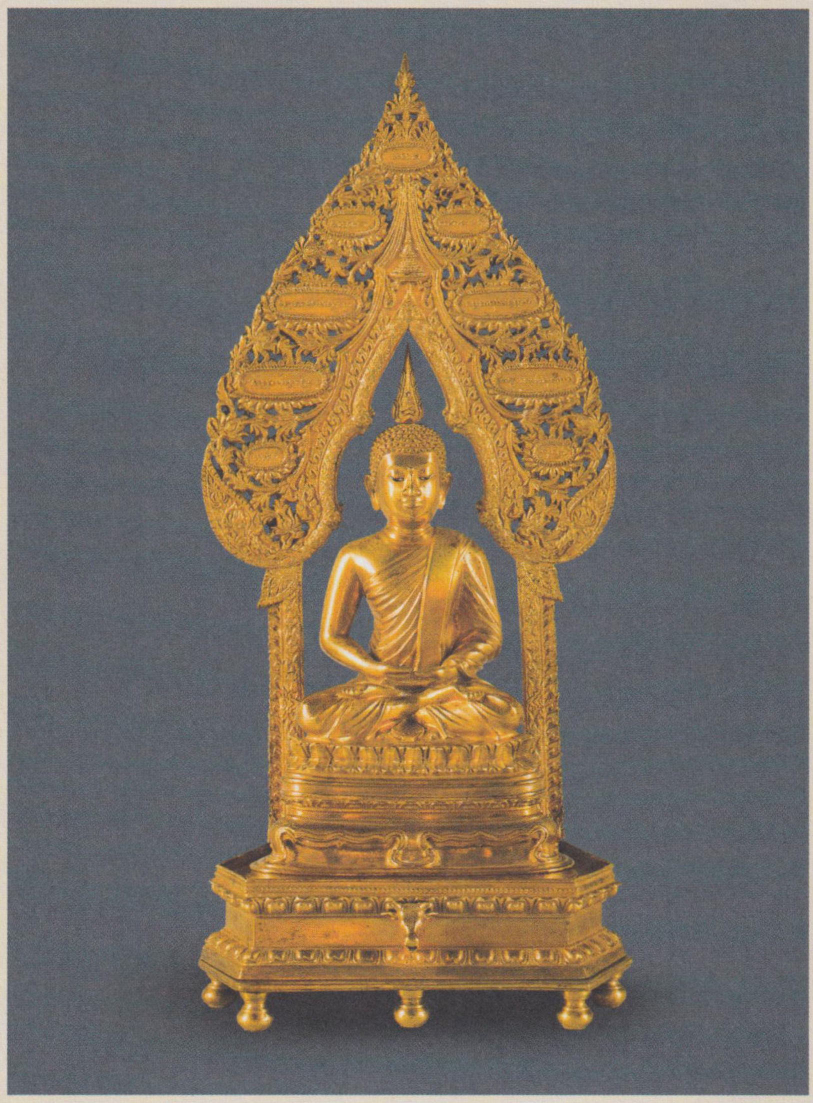
ภาพถ่ายเก่า พระทศพลญาณ พระประธานในพระอุโบสถ

พระทศพลญาณ

พระประธานภายในพระอุโบสถมีนามว่า **พระทศพลญาณ** เป็นพระพุทธรูปลงรักปิดทองปางมารวิชัย สมัยสุโขทัย หน้าตักกว้าง ๓ ศอก สูง ๑ วา ๕ นิ้ว ประทับขัดสมาธิราบบนฐานบัวคว่ำบัวหงายเหนือฐานสิงห์ อัญเชิญมาจากเมืองพิษณุโลก ด้านข้างพระทศพลญาณ มีรูปเทวดาเชิญฉัตรประกอบสองข้าง ด้านหน้ามีพระพุทธสาวกสององค์ยืนประนมกร เหนือพระทศพลญาณเป็นเศวตฉัตร ๗ ชั้น ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระบรมราชานุญาตตามพระดำริของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ที่ทรงให้เปลี่ยนใหม่เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๕

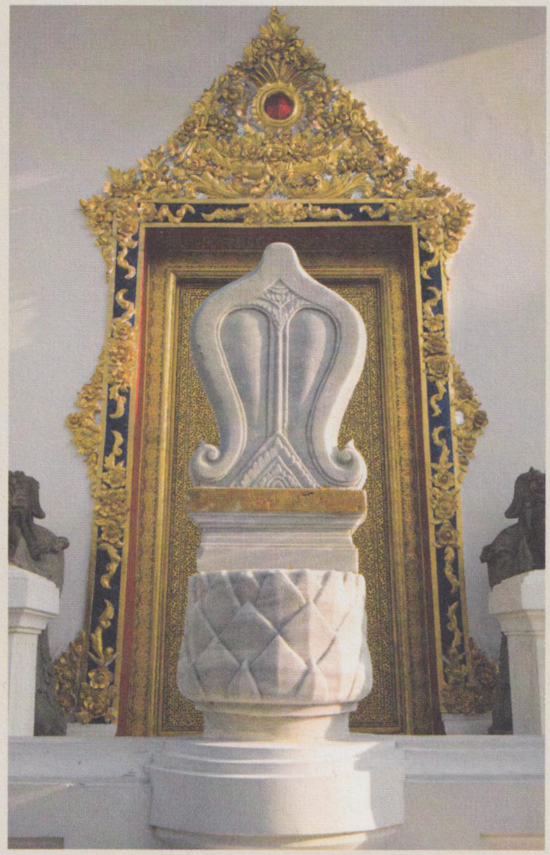

พระทศพลญาณ พระประธานในพระอุโบสถ

พระนิรันตราย

เป็นพระพุทธรูปสัมฤทธิ์กะไหล่ทอง ปางสมาธิ หน้าตักประมาณ ๕ นิ้ว มีลักษณะเด่นที่การแสดงจีวรเป็นริ้วตามธรรมชาติ พระอุณาโลมอยู่ระหว่างพระขนง เหนือพระเศียรเป็นพระรัศมี ไม่มีพระเกตุมาลา ประทับนั่งขัดสมาธิเพชรบนฐานบัวคว่ำบัวหงายและฐานสิงห์ภายในซุ้มเรือนแก้วลายพันธุ์พฤกษาและตราพระมหาพิชัยมงกุฎ ปรากฏคาถาสรรเสริญพระพุทธคุณด้วยอักษรขอมโดยรอบด้านหน้าของฐานรองพระนิรันตรายแสดงรูปศีรษะโค หมายถึง โคตรวงศ์ของสมเด็จพระสมณโคดม

เสมา

ตั้งอยู่บนกำแพงแก้วล้อมพระอุโบสถเพียงสามด้าน คือ ด้านหน้าและด้านข้าง ส่วนด้านหลังชักแนวกำแพงออกไปชนกับระเบียงคด เสมานี้พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แกะสลักจากหินอ่อนนำเข้าจากประเทศจีน เมื่อ พ.ศ. ๒๓๙๐ ปรากฏหลักฐานจากจดหมายเหตุของเจ้าพระยามหินทรศักดิ์ธำรง (เพ็ง เพ็ญกุล)

จิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถ

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ ขรัวอินโข่ง เป็นผู้เขียนภาพจิตรกรรมภายในพระอุโบสถแห่งนี้เกือบทั้งหมด โดยเขียนเป็นภาพจิตรกรรมตามแบบอย่างศิลปะตะวันตก ใช้หลักทัศนียวิทยา ให้เห็นระยะใกล้ไกลแบบสามมิติ มีการให้แสงเงาและความลึก ทำให้การมองภาพมีลักษณะเหมือนจริงมากขึ้น

ภาพจิตรกรรมฝาผนังฝีมือขรัวอินโข่งภายในพระอุโบสถวัดบรมนิวาส แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

๑. ภาพจิตรกรรมระหว่างบานประตูและหน้าต่าง เขียนเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับประเพณีการทำบุญในพระพุทธศาสนาตามเทศกาลต่าง ๆ

๒. ภาพจิตรกรรมเหนือบานประตูและหน้าต่าง เขียนเป็นภาพปริศนาธรรมโดยมีคำอธิบายความตามจารึกใต้ภาพเหนือบานประตู ๒ แผ่น และเหนือบานหน้าต่าง ๑๐ แผ่น เรื่องราวของภาพเขียนแบบต่อเนื่องกันไป

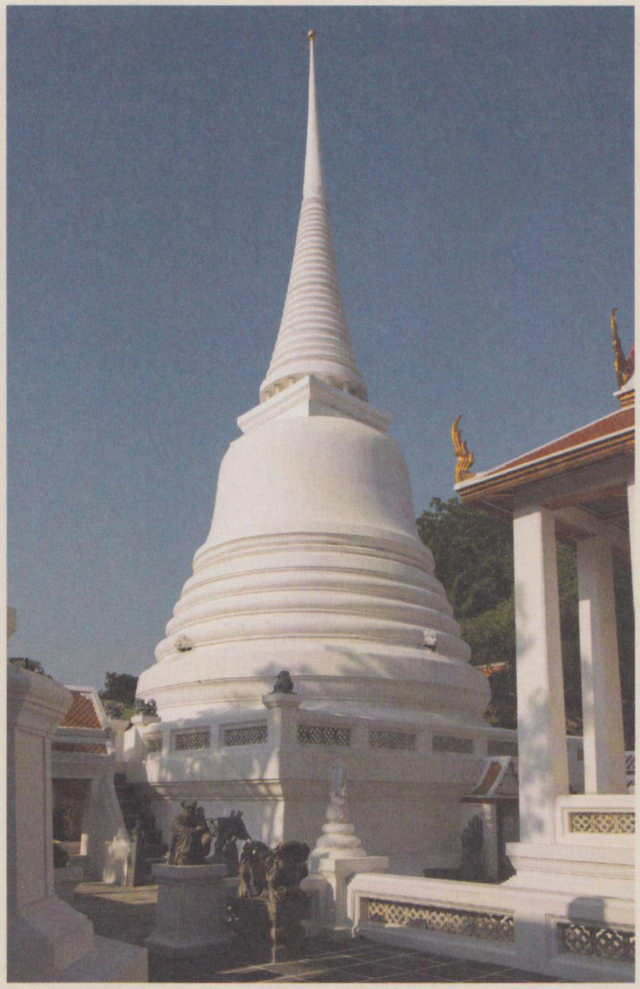
ภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถ ฝีมือขรัวอินโข่ง

ภาพปริศนาธรรมภายในพระอุโบสถนี้ อาจได้รับแรงบันดาลใจจากพระคัมภีร์ปรมัตถโชติกาอรรถกถาอธิบายความในพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย กล่าวถึงการอุปมาคุณของพระรัตนตรัยเป็นสิ่งต่าง ๆ เพื่อขจัดกิเลสและความเศร้าหมองในจิตใจ ภาพปริศนาธรรมจึงเป็นกุศโลบายในการอธิบายธรรมแก่พุทธศาสนิกชนประการหนึ่ง เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของพระรัตนตรัยและหลักธรรมของพระพุทธศาสนาผ่านภาพจิตรกรรมฝาผนัง

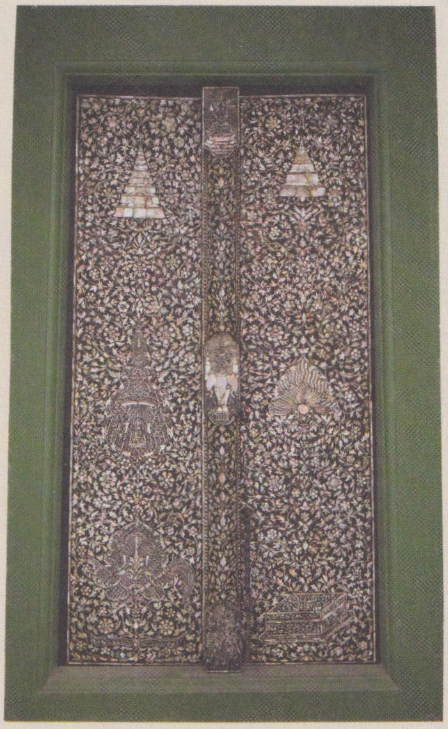
นอกจากนี้ ตอนบนสุดของภาพจิตรกรรมฝาผนังยังเขียนเป็นภาพจักรวาลวิทยา มีดวงดาว ๘ ดวง ครบตามดาราศาสตร์ตะวันตกในสมัยนั้น ได้แก่ ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดาวอังคาร ดาวพุธ ดาวพฤหัสบดี ดาวศุกร์ ดาวเสาร์ และดาวยูเรนัส

ภาพจิตรกรรมประเพณีไทยระหว่างช่องหน้าต่างพระอุโบสถ

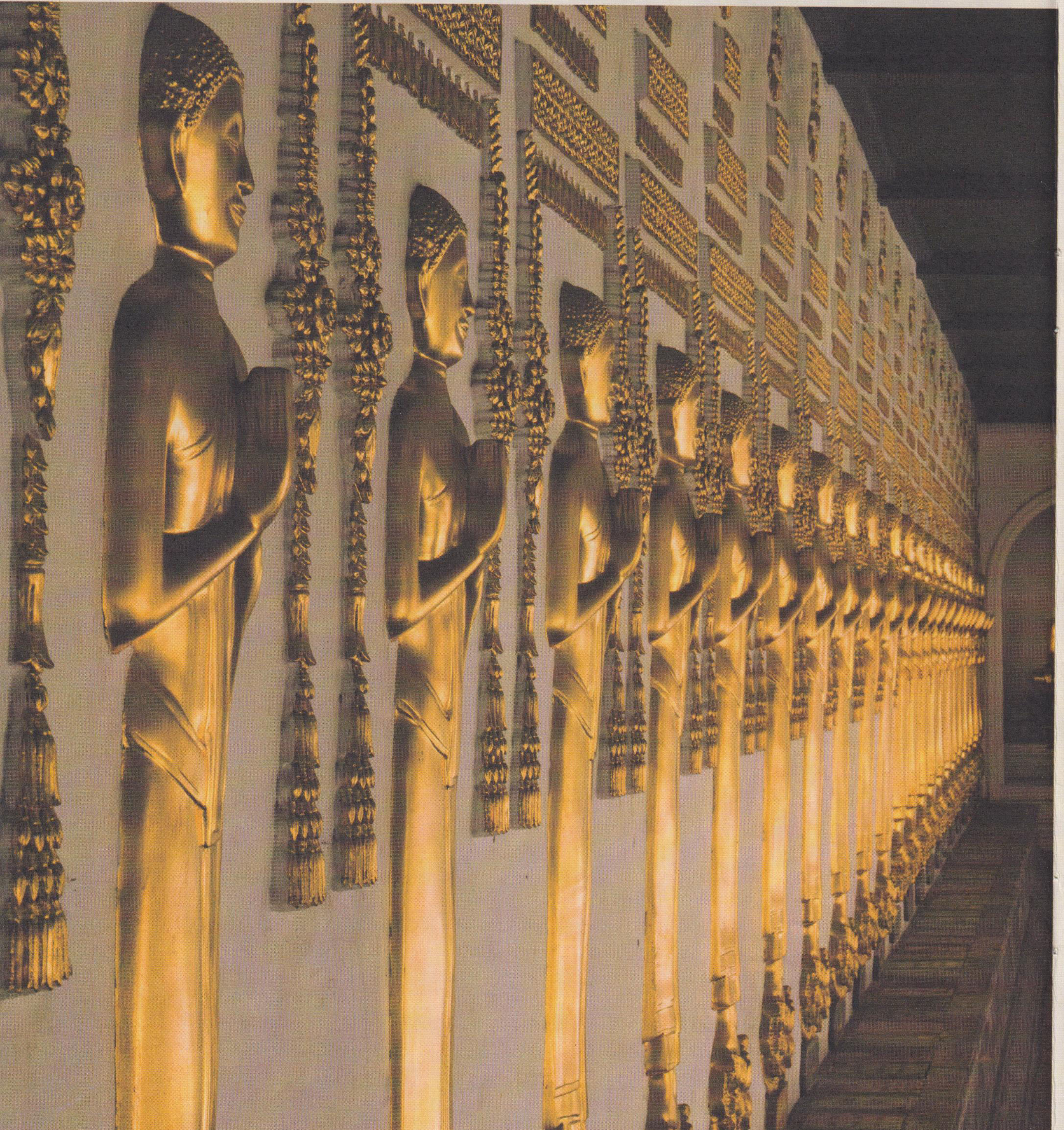
พระเจดีย์

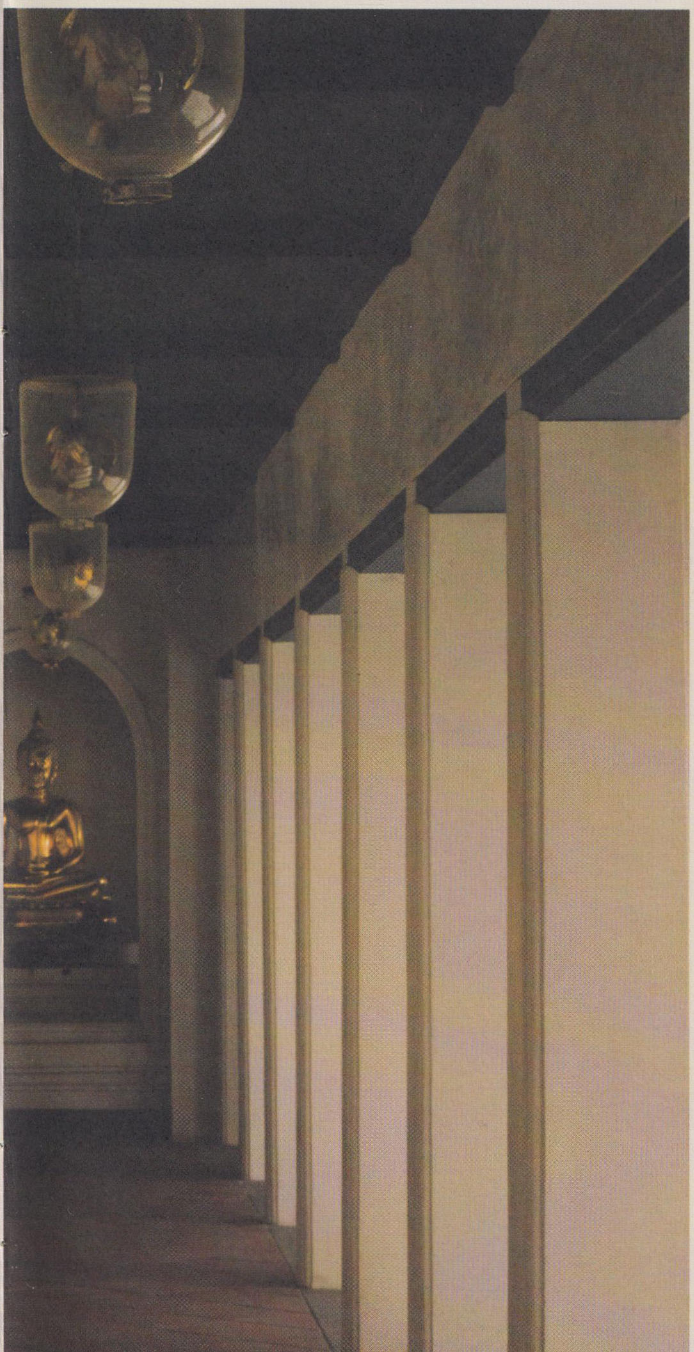

บานประตูลงรักประดับมุก

พระเจดีย์

ตั้งอยู่ด้านหลังพระอุโบสถ เป็นเจดีย์ทรงระฆังบนฐานสี่เหลี่ยม มีบันไดด้านข้างขึ้นสู่ลานรอบพระเจดีย์ ภายในพระเจดีย์ประดิษฐานพระเจดีย์จำลองหล่อโลหะบรรจุพระบรมสารีริกธาตุมีประตูทางเข้าตรงข้ามกับประตูหลังพระอุโบสถ บานประตูด้านนอกลงรักประดับมุก บานหนึ่งเป็นรูปนพปฎลมหาเศวตฉัตร (ฉัตร ๙ ชั้น) กางกั้นเหนือพระมหาพิชัยมงกุฎซึ่งประดิษฐานเหนือแป้นรับ มีรูปเครื่องราชกกุธภัณฑ์ ประกอบด้วย อุณหิส พระแสงขรรค์ชัยศรี วาลวีชนี พระแส้จามรีธารพระกร และฉลองพระบาทเชิงงอน ประกอบกับลายเครือเถา ประตูอีกบานสันนิษฐานว่าเป็นรูปดวงพระหฤทัยและเปลวรัศมี ประดิษฐานภายใต้เบญจปฎลเศวตฉัตร (ฉัตร ๕ ชั้น) และมีรูปหีบพระศรี (หีบหมาก) เครื่องยศ อยู่เบื้องล่าง ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าบานประตูประดับมุกบานนี้แสดงสัญลักษณ์สื่อถึงพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าโสมนัสวัฒนาวดี

ระเบียงคด

ด้านข้างและด้านหลังของพระเจดีย์ล้อมรอบด้วยระเบียงคด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกำแพงเขตพุทธาวาส และเชื่อมต่อกับกำแพงแก้วของพระอุโบสถ ตอนกึ่งกลางของระเบียงคดด้านหลังมีประตูสำหรับเข้าออก ส่วนผนังภายในเป็นงานปูนปั้นรูปพระอสีติมหาสาวก จำนวน ๘๐ องค์ ยืนพนมมือเรียงแถวประทักษิณภายใต้ฉัตร ๓ ชั้น

พระพิชิตมารมัธยมพุทธกาล ประดิษฐานภายในศาลาอุรุพงศ์

ศาลาอุรุพงศ์

ศาลาอุรุพงศ์ หรือ **ศาลาการเปรียญ** เป็นศาลาทรงไทยยกพื้นสูง ชั้นล่างเทคอนกรีต พื้นชั้นบนปูด้วยไม้เนื้อแข็ง มีหน้ามุข ๒ มุข แต่งด้วยไม้จำหลัก มีช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ เจ้าจอมมารดาเลื่อนในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๔ เพื่ออุทิศกุศลถวายพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอุรุพงศ์รัชสมโภช ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปศิลาแลงลงรักปิดทอง เดิมเป็นพระประธานที่ชำรุดในโบสถ์เก่าวัดอรัญญิก จังหวัดราชบุรี พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) เมื่อครั้งยังเป็นพระญาณรักขิต ได้อัญเชิญมาบูรณะลงรักปิดทองจนงดงามและถวายนามว่า **พระพิชิตมารมัธยมพุทธกาล** นอกจากนี้ ยังมีรูปหล่อขนาดเท่าองค์จริงของอดีตเจ้าอาวาส ๒ รูป คือ พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) และสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส) ไว้ให้พุทธศาสนิกชนได้สักการะด้วย

ภาพถ่ายเก่า พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) นั่งอยู่ในเรือหน้าศาลาท่าน้ำวัดบรมนิวาส

ศาลาท่าน้ำและต้นโพธิ์

ศาลาท่าน้ำและต้นโพธิ์เป็นองค์ประกอบส่วนสำคัญของผังวัดบรมนิวาส องค์ประกอบสำคัญทั้ง ๒ ส่วนนี้เหลือปรากฏอยู่เพียงต้นโพธิ์ สำหรับศาลาท่าน้ำนั้นไม่เหลือปรากฏอยู่

ในระหว่างดำเนินการบูรณะพื้นที่เขตพุทธาวาสช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีการศึกษาแผนที่เก่าของกรุงเทพฯ ฉบับปี ๒๔๖๕-๒๔๗๕ เพื่อหาหลักฐานเพิ่มเติมของพื้นที่เกี่ยวเนื่องนอกเขตพุทธาวาส พบว่า บริเวณต้นโพธิ์ปรากฏสิ่งปลูกสร้างแบบอาคารตรีมุขตั้งอยู่ด้านหน้า ๑ หลัง พร้อมศาลาท่าน้ำ ๓ หลัง และทางเดินเชื่อมต่อกับพื้นที่เขตพุทธาวาสจากริมคลองมหานาค ซึ่งเป็นทางสัญจรหลักในสมัยโบราณ จากการพบหลักฐานดังกล่าวได้นำไปสู่การหารือร่วมกับทางวัดและสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เพื่อจัดทำโครงการบูรณะพื้นที่ส่วนเกี่ยวเนื่องกับเขตพุทธาวาส โดยมีเป้าหมายที่จะรื้อฟื้นองค์ประกอบสำคัญที่ต่อเนื่องกับเขตพุทธาวาสที่สูญหายไปนี้ให้กลับขึ้นมาใหม่เพื่อสามารถสื่อความหมายดั้งเดิมของวัดเมื่อแรกสร้างได้อย่างสมบูรณ์

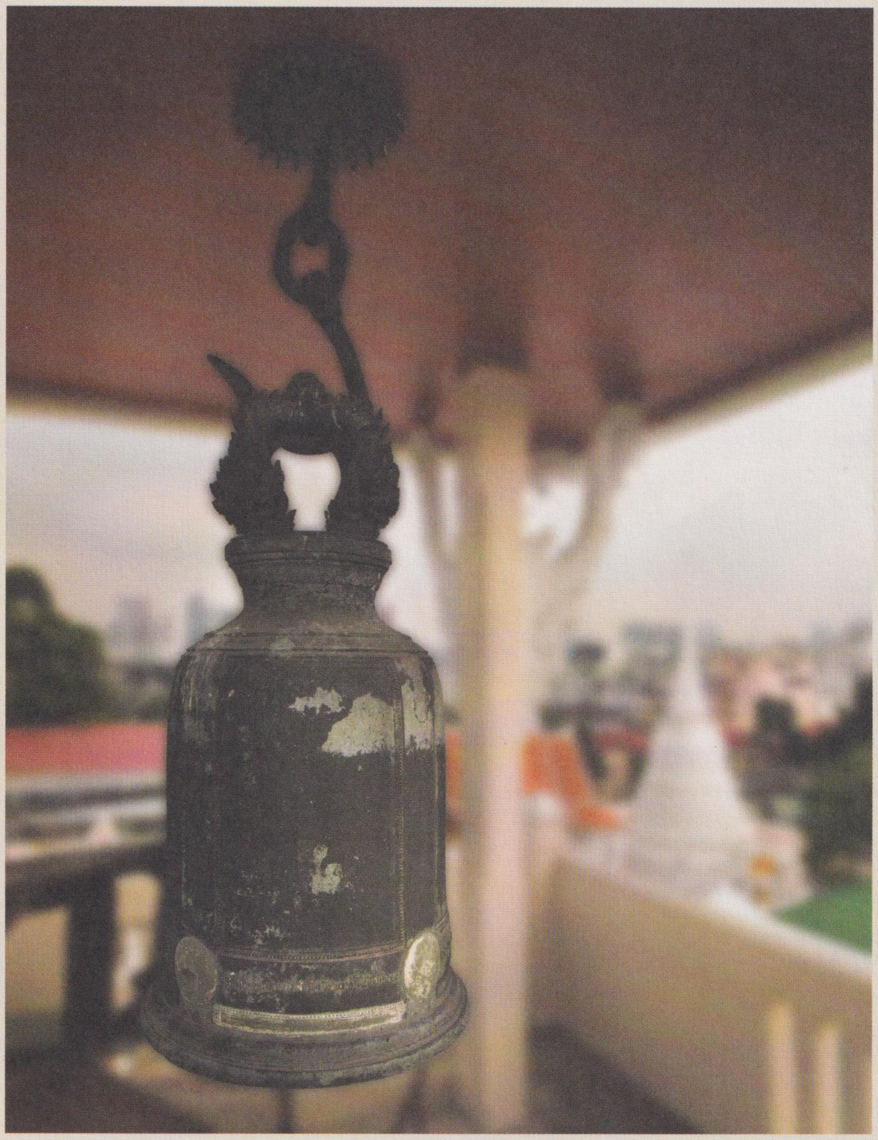

ศาลาท่าน้ำ หลังปัจจุบัน

ศาลาท่าน้ำ ปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่บนฐานของศาลาหลังเดิมที่ขุดพบ หลักฐานภาพถ่ายโบราณ และการอ้างอิงรูปแบบโครงสร้างจากสถาปัตยกรรมภายในวัดโสมนัสวิหาร เป็นศาลาโถงตรีมุขแบบสถาปัตยกรรมไทยประเพณี โครงสร้างไม้ตะเคียนทองทั้งหลังทำสีย้อมไม้ ฝ้าเพดานและเครื่องหลังคาทาสีน้ำอะคริลิกชนิดทาไม้ โดยสีที่ทาอ้างอิงจากโครงสีหลักแบบโบราณที่พบจากโบราณสถานในเขตพุทธาวาส หลังคามุงกระเบื้องเคลือบสีน้ำตาลเหลืองเพื่อให้ต่อเนื่องกลมกลืนกับเขตพุทธาวาส ประกอบช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ ด้วยไม้ประดับกระจก หน้าบันลงรักดำปิดทองฉลุลายคัดลอกจากภาพถ่ายโบราณ

หอระฆัง

หอระฆัง

พ.ศ. ๒๔๖๖ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวัฒนานุวงศ์ กรมขุนมรุพงษ์ศิริพัฒน์ (ต้นราชสกุลวัฒนวงศ์) พระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและเจ้าจอมมารดาบัว ทรงสร้างระฆังพร้อมหอระฆัง เพื่ออุทิศถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ตามจารึกที่ปรากฏบนระฆัง

ผังการจัดงานสมโภช ๑๘๐ ปี วัดบรมนิวาสราชวรวิหาร

๑ พระอุโบสถ

๒ วิหารราย

๓ พระเจดีย์

๔ ระเบียงคด

๕ ศาลาอุรุพงศ์

๖ ศาลา ๙ มงคล

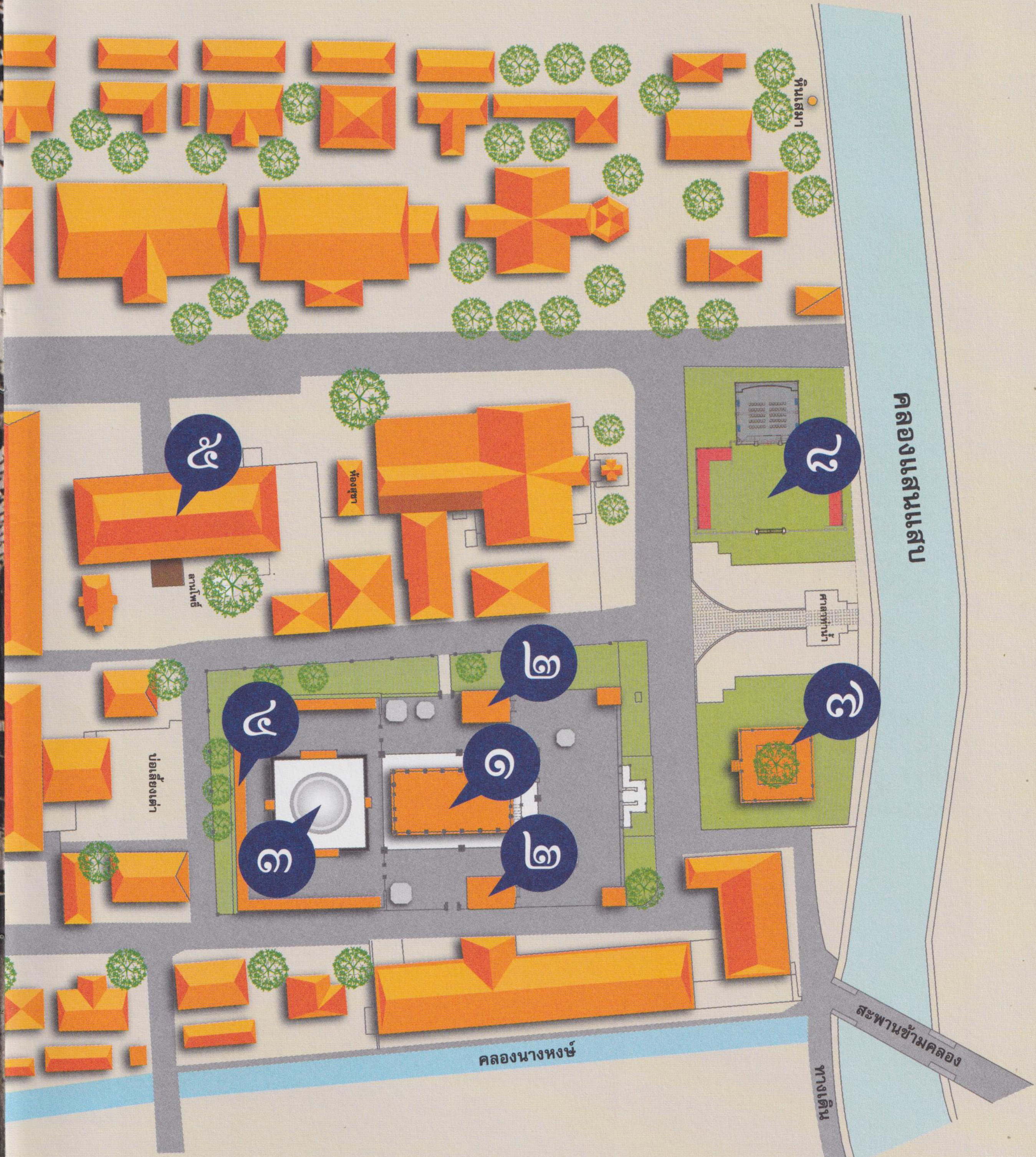

๗ ลานพระศรีมหาโพธิ

๘ นิทรรศการ

คลองแสนแสบ
คลองนางหงษ์
สะพานข้ามคลอง
ทางเดิน
ศาลาท่าน้ำ
บ่อเลี้ยงเต่า
ห้องสุขา
ลานโพธิ์
หินเสมา
๑
๒
๒
๓
๔
๕
๖
๗

บานประตูพระอุโบสถด้านใน เขียนภาพจิตรกรรมรูปทหารจีน หรือ ทวารบาลแบบจีน

วัดบรมนิวาสราชวรวิหาร
เลขที่ ๒ ถนนพระราม ๑ แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๓๐
โทรศัพท์ : ๐ ๒๒๑๔ ๐๗๐๘